

Корчак Андрій

аспірант кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Наслідки глобалізації, інтеграції, цифровізації та інших характерних процесів у світовій економіці та окремих національних економіках країн світу обумовлюють зростання ролі інноваційного розвитку як драйвера конкурентоспроможності та економічного зростання, важливого засобу швидкої адаптації до наслідків зазначених вище трансформаційних змін мікро- та макросередовища.

В Україні, яка відноситься до нижнього сегменту країн з середнім рівнем доходу, економіка якої все ще в деяких аспектах залишається на рівні перехідної, яка, незважаючи на колосальний потенціал природних ресурсів, географічного положення, територіальних масштабів і людського капіталу, не в змозі конкурувати з розвиненими країнами світу на багатьох ринках товарів і послуг, значущість інноваційного розвитку відчутна особливо гостро.

У цей же час інноваційний розвиток потребує комплексного забезпечення, левову частку в якому займає фінансова складова. Саме обмеженість фінансових ресурсів економічних агентів на розробку та запровадження інновацій, недостатнє фінансування фундаментальних і прикладних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у державних установах, неадекватність фінансової політики реаліям сьогодення в цьому напрямку стримує інноваційний розвиток країни. Це актуалізує необхідність дослідження фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку країни.

Наявні розбіжності наведених визначень інноваційної діяльності у розглянутих нормативно-правових актах свідчать про відсутність єдиного підходу до розуміння даного поняття на рівні загальнодержавного

управління, що в подальшому може негативно вплинути на ефективність реалізації державної політики в даній сфері.

Загальними чинниками, що є базовими для оцінювання інноваційного розвитку країни, є:

- рівень науково-технологічного розвитку країни та наявний інноваційний потенціал;
- масштаби економіки та темпи економічного зростання;
- кількісні та якісні параметри інституційного забезпечення, у тому числі

фінансової інфраструктури;

- законодавча та інформаційна база;
- кваліфікація, мотивація, адаптованість і «гнучкість» людського капіталу

та ін. [1].

Крім того, факторами, які стримують інноваційний розвиток країни є наступні:

1) внутрішні фактори:

- нерозвиненість матеріально-технічної бази і обмеженість фінансових ресурсів;
- низька ефективність системи публічного управління інноваційною діяльністю та інноваційним розвитком;
- неадекватність організаційно-функціональної інфраструктури в державі, що покликана регулювати та забезпечувати інноваційний розвиток та інноваційну діяльність;
- нерозвиненість структурних взаємозв'язків;
- проблеми кадрового складу, професіоналізму і досвідченості суб'єктів реалізації державної політики у сфері інноваційного розвитку на всіх рівнях та інші;

2) зовнішні фактори:

- попит на інноваційну продукцію (послуги);
- доступність зовнішніх джерел фінансування (відсоток банківського кредиту, складність його одержання; інвестиційна привабливість для внутрішніх і зовнішніх інвесторів, доступність венчурного капіталу тощо);
- рівень інвестиційних та інноваційних ризиків;
- невизначеність економічної, соціально-політичної ситуації в країні;
- недосконала нормативно-правова база у сфері інноваційної діяльності [2].

До особливостей фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку країни слід віднести наступні:

1) повинна відповідати місії та цілям, завданням і функціям держави;

2) базується на значній мережі об'єктів інноваційного розвитку та внутрішніх і зовнішніх суб'єктів інноваційної діяльності;

3) передбачає у своїй структурі істотну кількість взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих складових елементів;

4) базується на поєднанні принципів єдності та автономності, та низці інших принципів;

5) повинна враховувати високі ризики в інноваційній сфері і відповідно передбачати високий рівень відповідальності за прийняття того чи іншого

управлінського рішення;

б) базується на узгодженості в часі й враховує значний часовий розрив між прийняттям управлінського рішення у сфері інноваційного розвитку та інноваційної діяльності й отриманням результатів від його реалізації;

7) повинна бути гнучкою та динамічною, здатною швидко адаптуватися у змінних соціально-економічних умовах.

Виходячи з особливостей інноваційних проєктів, зокрема, тривалого терміну окупності й значних обсягів капіталовкладень, широкого кола альтернатив фінансового та організаційно-правового забезпечення, необхідності урахування життєвого циклу інновацій, оцінки співвідношення дохідності й ризику тощо, перед державою виникає ряд управлінських завдань при розробці та реалізації заходів фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку: планування та прогнозування на середньо- і довгострокову перспективу з використанням дисконтування грошових потоків, бюджетування, оптимізація структури капіталу, оцінка вартості джерел фінансування та ефективності їх використання під час реалізації проєктів і програм, створення та реалізація системи контролінгу з розробкою відповідного переліку контролюючих показників тощо.

Ефективне вирішення цих завдань повинно базуватися на системному підході до реалізації фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку, адже ефективність будь-якого процесу передбачає узгодженість, взаємодію, гнучкість, наявність зворотного зв'язку в процесі поетапної реалізації усіх складових фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку.

Принципами реалізації фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку є такі:

- принцип стратегічної орієнтації;
  - принцип ризик-орієнтованого публічного управління інноваційним розвитком країни;
  - принцип раціонального поєднання методів ретроспективного та перспективного аналізу в процесі формування засад фінансової політики;
  - принцип дуалістичної природи прийняття державних рішень (єдності об'єктивного та суб'єктивного підходів);
  - системності та безперервності фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку;
  - наукової обґрунтованості
  - адекватності фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку
- [3].

Механізм реалізації фінансової політики забезпечення інноваційного

розвитку передбачає застосування комплексу засобів, що охоплюють:

- нормативно-правове забезпечення;
- організаційне забезпечення;
- кадрове забезпечення;
- інформаційне забезпечення;
- матеріально-технічне забезпечення;
- науково-методологічне забезпечення тощо.

Отже фінансова політика забезпечення інноваційного розвитку України – це комплекс наукових підходів, методів, форм, інструментів і заходів публічного управління на рівні державного та місцевого управління, бізнесу та інших суб'єктів інноваційної діяльності, що забезпечують достатній рівень фінансового забезпечення інноваційного розвитку країни, ефективну реалізацію інноваційних проєктів і програм, та економічне зростання в країні.

Література

1. Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник - 2018 / Державна служба статистики України, відп. за випуск М. С. Кузнєцова. К., 2019. 107 с.
2. Самойлікова А. В. Аналіз податкового стимулювання як складової фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку. *Науковий вісник Полісся* (Index Copernicus та ін.). 2020. № 1 (20). С. 85-91.
3. Фінансова політика інвестиційно-інноваційного розвитку України : моногр. / за ред. В. Г. Дем'янишина. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 464 с.